

We hebben veel meer kunnen doen dan we dachten

Datum: juli 2019 Bron <https://zorgenz.nl>

Bianca Buurman: "Complex Care heeft geholpen om de fundamenten voor verpleegkundig onderzoek in de regio Amsterdam te leggen."

Hoe kunnen oudere mensen met meerdere aandoeningen zorg krijgen die beter bij hun behoeften aansluit? Onderzoeksprogramma Complex Care zoekt nieuwe werkwijzen waar wijkverpleegkundigen een grote rol in spelen. Ouderen met meerdere aandoeningen die vaak in het ziekenhuis worden opgenomen, kunnen na zo'n opname sterk in conditie achteruitgaan. De overgang van thuis naar het ziekenhuis en terug naar huis verloopt lang niet altijd voorspoedig. Er kan daardoor zelfs opnieuw een opname nodig zijn. Kunnen verpleegkundigen de overgang van ziekenhuis naar huis en andersom beter begeleiden? Bianca Buurman, hoogleraar Acute Ouderenzorg in het Amsterdam UMC, ziet kansen.

Onder leiding van Buurman en haar collega-hoogleraar Wilma Scholte Op Reimer is binnen Complex Care gekeken naar nieuwe werkwijzen. Kunnen die de zorg voor mensen met meerdere chronische ziekten toekomstbestendiger maken? "Dan gaat het vooral over de begeleiding van de overgang van ziekenhuis naar huis, gericht op herstel en functioneren", vertelt Bianca Buurman. "En over medicatieveiligheid en hoe zorgprofessionals samen met hun patiënt én mantelzorger beslissen over welke zorg ze nodig vinden."

Cardiologische zorgbrug

Binnen Complex Care is bijvoorbeeld onderzocht of mensen met meerdere aandoeningen na een

ziekenhuisopname wegens acute hartproblemen beter kunnen herstellen. “Om dat herstel te bevorderen, is een samenhangend begeleidingsprogramma, de Cardiologische Zorgbrug, ontwikkeld en ingevoerd in 5 ziekenhuisregio’s”, vertelt de projectleider. “Daarin werken verpleegkundigen en fysiotherapeuten samen. Samen beoordelen zij de zelfredzaamheid van patiënten, wat er nodig is in de herstelperiode en kijken ze hoe iemand het oefenprogramma doorloopt. Of het herstel daardoor aantoonbaar beter gaat, weten we nog niet – de analyse van onze onderzoeksresultaten is in volle gang. We weten al wel dat patiënten in dit programma dat zelf wél vinden. Daarom gaan we er in de regio Amsterdam mee door.”

Medicatieveiligheid

Medicatie kan bij mensen met meerdere aandoeningen tot onveilige situaties leiden. Bij behandeling in het ziekenhuis zijn verschillende specialisten betrokken. Dan verandert er nogal eens wat in de medicatie. Hoe zit het vervolgens met de oorspronkelijke medicatie? “De vraag is hoe je verpleegkundigen kunt uitrusten om de medicatievoorschriften uit de thuissituatie en de lijst van het ziekenhuis te vergelijken, en te checken op fouten, interactie of mogelijke bijwerkingen. We hebben een werkwijze en training ontwikkeld voor wijkverpleegkundigen om dit beter na te gaan (medicatieverificatie). Daarbij gebruiken ze een aangepaste ‘rode vlaggenlijst’ om patiënten expliciet te bevragen naar eventuele ervaren bijwerkingen. De wijkverpleegkundige krijgt bovendien de rol om met de apotheker te overleggen over combinaties van medicijnen en eventuele klachten.”

Samen beslissen

Een derde poot onder Complex Care is praktijkonderzoek naar het model ‘Samen beslissen’. Samen beslissen met ouderen die meerdere gezondheidsproblemen hebben, is gebaseerd op onderzoek van het Radboudumc. “Ruth Pel, expert Samen Beslissen bij kennisorganisatie Vilans en promovendus bij het Amsterdam UMC, onderzoekt de toepassing van dit model. Dus: hoe werkt het als ouderen met meerdere aandoeningen, hun zorgverleners én mantelzorgers samen beslissen over behandeldoelen. Er is een training ontwikkeld en materialen voor patiënten en mantelzorgers om hen daarbij te ondersteunen. De effecten van Samen beslissen dat Complex Care heeft onderzocht, zijn nog niet bekend. Maar [hulpmiddelen voor artsen en verpleegkundigen](#) zijn al wel beschikbaar.”

Competenties van de wijkverpleegkundige

Complexe zorg verschuift steeds meer naar de thuissituatie, benadrukt Bianca Buurman. Er zullen steeds meer goed opgeleide wijkverpleegkundigen bij nodig zijn. “We zien echter dat weinig verpleegkundigen dit werkgebied kiezen. Het beeld van de werkzaamheden is niet juist: het is veelzijdiger en complexer dan veel studenten denken. Het werk vereist specifieke

verpleegkundige competenties. Daarom heeft promovenda Margriet van Iersel binnen Complex Care ook veranderingen aangebracht in het onderwijsprogramma van de hbo-v-opleiding van de Hogeschool van Amsterdam (HvA). Bijvoorbeeld de minor 'wijkverpleegkundige zorg' en meer aandacht voor het vak van wijkverpleegkundige."

Programma verbreed

"We hebben veel meer kunnen doen dan we aanvankelijk dachten", blikt Bianca Buurman terug op Complex Care. "Met de subsidie van ZonMw konden we twee promovendi aanstellen. En dat gaf de impuls om het programma te verbreden. Het Amsterdam UMC en de HvA hebben ons daar erg in gesteund. Het model Samen beslissen gaan we in de regio verspreiden, de Cardiologische Zorgbrug ook en de curriculumwijziging voor de hbo-v brengen we landelijk onder de aandacht." **"Complexe zorg verschuift steeds meer naar de thuissituatie. Er zullen dus veel meer goed opgeleide wijkverpleegkundigen bij nodig zijn"**

Fundament voor onderzoek

Complex Care heeft geholpen om de fundamenteën voor verpleegkundig onderzoek in de regio Amsterdam te leggen, vindt de hoogleraar. "De subsidieaanvraag deden we indertijd vanuit het AMC en de HvA. We hadden in het AMC nog geen hoogleraar in de verpleegkunde. Het programma Tussen Weten en Doen II, waarvan Complex Care deel uitmaakt, heeft ons een belangrijke impuls gegeven bij het opbouwen van een onderzoeksinfrastructuur en om daarover structurele afspraken te maken met het Amsterdam UMC en de HvA. Er zijn op de HvA inmiddels 3 lectoraten ingevuld door verpleegkundigen en op locatie AMC twee hoogleraren, Wilma Scholte Op Reimer en ik. Onze leerstoelen hebben we gericht op de interdisciplinaire samenwerking rondom patiëntengroepen, net zoals dat in de geneeskunde gebruikelijk is. Wilma doet Complexe Zorg in het bijzonder bij hartpatiënten. Ik doe Acute Ouderenzorg en werk daarin veel samen met medische disciplines en paramedici. Mooi daaraan vind ik dat wij als verpleegkundig onderzoekers de impact zien van een ziekte op het dagelijks leven, dat paramedici zoals fysiotherapeuten vaststellen hoe bijvoorbeeld spiermassa zich weer opbouwt na een acute opname en dat artsen zich richten op de beste behandeling. Op die manier ontwikkel je de meest optimale zorg en behandeling."

Loopbaanpaden

De goede samenwerking op verpleegkundig gebied tussen de HvA en het UMC Amsterdam gaat de beroepsgroep verder helpen, verwacht de hoogleraar. "Zo willen we als ziekenhuis samen met de HvA loopbaanpaden doorontwikkelen voor verpleegkundigen, om gepromoveerde verpleegkundigen doorgroeimogelijkheden te bieden."

En naast samenwerking met collega's van UMC Amsterdam/locatie VUmc en Hogeschool

Inholland op het gebied van onderwijs en onderzoek slaan de Amsterdammers de vleugels verder uit. “We willen ook zorginstellingen en -organisaties in de kop van Noord-Holland er bij betrekken. En tot nu toe gaat dat hartstikke goed.”

Complex Care is nog in een afrondende fase. De vijf promovendi die er aan werkten, gaan de meeste resultaten nog publiceren in wetenschappelijke tijdschriften en zullen naar verwachting in 2020 promoveren.

Bekijk ook het animatiefilmpje op de homepage van ZorgenZ (rechterkolom).

Angela Rijnen

Dit interview is verschenen in de artikelenreeks van [ZonMw-programma Tussen Weten en Doen](#). Deze reeks geeft een impressie van de onderzoeksresultaten en hoe deze jou als verpleegkundige of verzorgende helpen om je professioneel handelen te blijven ontwikkelen.

Zie op ZorgenZ ook de interviews in deze reeks met: Gezondheidsonderzoeker Jaap Trappenburg:

[‘Wij moeten bedenken hoe we zorginnovaties naar de markt brengen’](#)

Hoogleraar Ouderenzorg Jan Hamers: [“De zorg veranderen kan erg uitdagend zijn”](#)

Senior docent Verpleegkunde Betsie van Gaal: [‘Verpleegkundigen hebben belangrijke rol bij e-health’](#)

Programmamanager NURSE-CC AnneLoes van Staa: [‘Zelfmanagement ligt op het snijvlak van ziekte en het dagelijks leven’](#)

Hoogleraar Verpleging en verzorging in de laatste levensfase Anneke Francke: [“Ondersteun mensen vooral bij het maken van keuzen”](#)